Sociale Veiligheid

OBS De Hobbitstee
2021-2023

Prinses Irenelaan 2a • 4141 ES Leerdam • 0345 61 49 77 • hobbitstee@o2a5.nl • www.obsdehobbitstee.nl

Sociale veiligheid

Een veilige school is…

een school waar voortdurend serieus aandacht wordt gegeven aan het realiseren van een veilig schoolklimaat en aan het voorkomen, herkennen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag.
Een school die kritisch naar zichzelf blijft kijken, en ervoor zorgt dat elk incident leidt tot verkleining van de kans op nieuw grensoverschrijdend gedrag.
In een cultuur waarin zowel leerlingen als medewerkers aan het denken worden gezet over hun houding en handelen en waarin hier open over wordt gepraat.

Waarom sociale veiligheid

Leerlingen zitten op school om te leren. Ze zijn pas in staat om te leren en zichzelf te ontwikkelen als ze zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Daarvoor is het nodig dat ze zich kwetsbaar kunnen opstellen, dat ze zich gezien en geaccepteerd voelen en dat ze het gevoel hebben erbij te horen.

Wat is sociale veiligheid?

- Je beschermd voelen tegen bedreigingen, veroorzaakt door het gedrag van mensen in en om de school.
- Het gaat om de psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerlingen die niet door handelingen van andere mensen mag worden aangetast. Zowel objectieve (strafbare feiten) als subjectieve (persoonlijk ervaren) bedreigingen.
- Bevorderen van positief en veilig gedrag bij alle betrokkenen bij de school. Hiermee ontstaat een positief en veilig schoolklimaat; basis voor kunnen leren en werken op school.

“Leerlingen zitten op school om te leren. Ze zijn pas in staat om te leren en zichzelf te ontwikkelen als ze zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. Daarvoor is het nodig dat ze zich kwetsbaar kunnen opstellen, dat ze zich gezien en geaccepteerd voelen en dat ze het gevoel hebben erbij te horen.

Zorgen voor sociale veiligheid gaat dus over méér dan het tegengaan van onveiligheid. Leerlingen hebben ruimte nodig om te mogen ontdekken waar grenzen liggen, om fouten te maken, om te leren verantwoordelijkheid te nemen en daarop te worden aangesproken. Voor leerlingen is de school niet alleen de plek waar ze lesstof leren, maar ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten en waar zij kennismaken met de samenleving en verschillen in normen, waarden en omgangsvormen. Dit doet een beroep op de pedagogische professionaliteit in de school en roept vragen op als: Hoe wordt er op school gedacht over leren en ontwikkeling? Welke ruimte geef je leerlingen om grenzen te verkennen? Welke ruimte is er om te leren van elkaar?

Ook voor medewerkers geldt dat zij hun werk pas goed kunnen doen als ze zich veilig voelen, zich kwetsbaar op kunnen stellen en zich gezien en gehoord voelen. Ook zij moeten fouten kunnen maken en aangesproken worden op verantwoordelijkheden."
(www.schoolenveiligheid.nl)

De wet sociale veiligheid

Scholen in het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs zijn verplicht zorg te dragen voor een veilige school. Sinds augustus 2015 is de Wet Veiligheid op school van kracht die tot doel heeft pesten aan te pakken en de veiligheid voor leerlingen op school te vergroten.

De wet schrijft voor dat het bevoegd gezag:

- Sociaal veiligheidsbeleid voert: maatregelen gericht op preventie ingebed in pedagogisch beleid en stevig verankerd in de dagelijkse praktijk.
- Sociale veiligheid van lln. monitoren met een instrument dat een representatief en een actueel beeld geeft. (Zien!)
- Er zijn bij een persoon tenminste de volgende taken weg gelegd:
- Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen/belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid en in het kader van pesten.
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- Het coördineren van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten.

Met aandacht voor sociale veiligheid en een positief schoolklimaat kan de leerling zich beter focussen op de leertaken. De leerling voelt zich vrij en onbedreigd en de leerling kan zich dan onbelemmerd sociaal-emotioneel ontwikkelen. Opbrengsten zijn betere onderwijsprestaties, minder verzuim en schooluitval, minder incidenten en afhandelingstijd, lager ziekteverzuim bij leerkrachten en een hogere waardering van de school door ouders en leerlingen.

Wanneer is het veilig?

- School is veilig als psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast.
- Scholen worden aangesproken op de inspanning die zij plegen en de mate waarop dit als toereikend kan worden gezien
- Indien nodig welke extra inspanning
- Ook leraren en schoolpersoneel kan slachtoffer worden van pestgedrag.
- Samenhang pestgedrag en schoolklimaat
- Pesten is niet alleen op school, maar ook online en offline buiten school, de school heeft een belangrijke socialiserende taak!
- Waarden als verdraagzaamheid en respect verankeren in pedagogisch beleid.
- Beleid rondom preventie en afhandeling incidenten
- Niet alleen beleid, maar ook implementatie van veiligheidsbeleid zichtbaar kunnen maken.
- Monitoren / Zicht op veiligheidsbeleving leerlingen is essentieel bij beoordeling veiligheidsbeleid, deze zijn ter beschikking voor inspectie.

De Wetgeving sociale veiligheid definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloze persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- **het is intentioneel**
- **het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats**
- **en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.**

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van een of meerdere leerlingen. Er is hierbij een duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de 'meelopers' of omstanders wordt bij de pestpreventie heel belangrijk gevonden.

Schoolbrede aanpak

Pesten voorkomen en/of aanpakken vraagt om meer dan een plan beschreven in een beleid. Het eist een positieve aanpak in alle ruimtes en groepen, deze aanpak wordt met regelmaat aangeboden en onderhouden. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. OBS De Hobbitstee heeft gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de hele school de hoogste prioriteit krijgt, in plaats van alleen te focussen op een anti-pestprogramma in de groep.

Wij, het schoolteam van OBS De Hobbitstee, kiezen ervoor om te investeren in een stevig positief schoolklimaat middels de Kanjertraining.

Wat is de Kanjertraining?

De Kanjertraining is meer dan alleen een (anti)pestmethode. De Kanjertraining vormt de leidraad om pedagogisch beleid te maken. De Kanjertraining bestaat uit lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief). Dit gaat om afname van probleemgedrag en depressieve gevoelens, alsmede een toename op welbevinden en zelfwaardering.

Met de Kanjertraining leren kinderen zich op een positieve manier te handhaven in sociaal stressvolle omstandigheden. Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. Reageer daarom niet met haat, wraak, gezeur, ontkenning, onverschilligheid of cynisme op problemen die zich voordoen in jouw leven. Doe je best er iets van te maken. Zoek oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn.

Kernwoorden van de Kanjertraining zijn:

- vertrouwen,
- rust en wederzijds respect,
- sociale redzaamheid,
- ouderbetrokkenheid,
- burgerschap,
- gezond gedrag en duurzaamheid.

De Kanjertraining heeft de volgende doelstellingen:

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.
- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.
- Het bevorderen van ouderbetrokkenheid.

Tijdens de Kanjertrainingen staan vijf afspraken centraal:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand doet zielig

De volgende thema's staan centraal:

Thema's voor de kinderen
-Hoe zie ik mijzelf. Jezelf voorstellen. Iets aardigs zeggen over een ander en over jezelf. Gevoelens wat zijn dat?
-Hoe voelt een ander zich? Inlevingsvermogen. Laat pesters kletsen. De kunst van vragen stellen en antwoord geven.
-Luisteren en samenwerken. Vriendschap. Van kritiek kun je leren/zelfreflectie. Er zijn mensen die van je houden.
-Hoe ga ik met pesten om. Hoe zorg ik ervoor dat ikzelf niet mee doe met narigheid. Doe je niet anders voor dan je werkelijk bent.

Thema's voor de ouders
- Dezelfde als die voor de kinderen. Met dit aanvullend verschil:
- ouders geven hierin zelf het goede voorbeeld
- ouders reageren in hun opvoeding niet vanuit gevoelens van ergernis/irritatie enerzijds en angst-/onmachtsgevoelens anderzijds.

Thema's voor de leerkrachten
- Dezelfde als die voor de kinderen en de ouders. Met dit aanvullende verschil:
- Hoe zijn ouders erbij te betrekken.
- Kanjer Volg en Advies Systeem (KanVAS).
- Verschillende perspectieven in de aanpak van pesterijen.
- Wet Burgerschap en Sociale Integratie

Twee werelden
De Kanjertraining maakt een onderscheid in de 'wereld van vertrouwen' waarin de mensen elkaar recht willen doen. En 'de wereld van angst en wantrouwen'. De Kanjertraining hanteert de vuistregel dat zo'n 20 % van de kinderen de neiging heeft angstig en/of wantrouwend naar anderen te kijken. Deze manier van kijken naar anderen (wantrouwend, of juist niet), maakt een verschil in de wijze waarop deze kinderen sociale conflicten veroorzaken en denken op te lossen. De Kanjertraining kiest voor de wereld van vertrouwen en hanteert de vuistregel bij conflicten: zoek een oplossing die in de toekomst houdbaar is en doe elkaar recht.

De kanjertraining probeert elk kind in te laten zien dat het beter en prettiger is voor jezelf en voor een ander om je goed te gedragen. Iedereen wil toch een Kanjer zijn!

De Kanjertraining is opgenomen in de database van het NJi. Drie gedragsinterventies voor scholen zijn onlangs beoordeeld door de Erkenningscommissie Interventies. De Kanjertraining is op het hoogste niveau erkend, namelijk als effectief volgens sterke aanwijzingen,

Partnerschap met ouders en ketenpartners

Het samenwerken met de ouders is een belangrijk onderdeel van de Kanjertraining. De school ontwikkelt manieren om een positieve band met de ouders op te bouwen en met hen samen te werken vanuit gezamenlijke waarden en verwachtingen. Daarnaast richten wij ons op korte lijnen met de zorg- en ketenpartners op het moment dat specifieke hulp nodig is voor leerlingen.

Een goede samenwerking met ouders is een essentieel onderdeel van de Kanjertraining.
Alle ouders van de leerlingen van De Hobbitstee worden geïnformeerd over de aanpak van de Kanjertraining. Alle ouders worden ingelicht op de algemene informatieavond en ook via de website van de school en de schoolgids.
Daarbij krijgen zij ook advies over hoe om te gaan met pesten en op welke manier zij hun kind het beste kunnen benaderen.
Ouders hebben een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Wanneer zij signalen zien van pestgedrag bij hun kind (als slachtoffer dan wel dader) kunnen zij dit altijd melden bij de leerkracht van hun kind, bij de intern begeleider of directeur.

Wanneer een interventie op het gebied van pestpreventie nodig is zullen ouders hier altijd van op de hoogte worden gesteld. In een gesprek wordt aangegeven welke interventie ingezet wordt en er worden afspraken gemaakt over de manier waarop de ouders hun kind het beste kunnen begeleiden en reageren.

Voor meer informatie verwijzen wij naar het Anti-pestprotocol van OBS De Hobbitstee.

Coördinator Sociale veiligheid en de anti-pest coördinator

Wanneer ouders zorg hebben rondom hun kind(eren) kunnen zij vanzelfsprekend altijd terecht bij de groepsleerkracht. Mochten ouders (in vertrouwen) een (zorg)gesprek willen voeren over hun kind(eren) met de intern begeleider is dat ook mogelijk. De intern begeleider is Christel Bongers

Christel Bongers en Karen Looijen zijn de vertrouwenspersonen binnen de school. Zowel leerlingen, leerkrachten als ouders kunnen altijd bij (een van) hen terecht.

Coördinator Sociale veiligheid:

De coördinator sociale veiligheid op de Hobbitstee is Karen Looijen. De volgende taken vallen onder haar verantwoording:

- Laagdrempelig aanspreekpunt voor ouders en leerlingen.
- Klankbord voor leerkrachten en onderwijs ondersteunend personeel.
- Actieve bijdrage: voorlichtingen en preventieve activiteiten organiseren.
- Gesprekspartner en beleidsadviseur directie betreffende sociale veiligheid.
- Monitoren en toegankelijk maken van feitelijk en ervaren veiligheid en welbevinden leerlingen met gestandaardiseerd instrument.
- Pestbeleid en veiligheidsplan

Daarbij hebben wij op de Hobbitstee een anti-pest coördinator. Dit is Christel Bongers, zij is tevens gedragsspecialiste bovenbouw. Karen Looijen is gedragsspecialiste onderbouw.

Clusterdirecteur Cornélie Bogerd is in samenwerking met intern begeleider Christel Bongers verantwoordelijk voor de belangenbehartiging in het kader van sociale veiligheid en pestproblematiek.

Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen:

De sociale veiligheid van onze leerlingen volgen wij door jaarlijks tweemaal de vragenlijsten van Zien! uit te zetten voor de groepen 5t/m8. Daarnaast wordt in de midden- en bovenbouwgroepen het sociogram (Kanvas) afgenomen. Van de scores die uit beide instrumenten komen wordt een analyse gemaakt door de leerkracht samen met de Intern begeleider op groepsniveau en op individueel leerlingniveau.

Tot slot

Het blijft van groot belang dat OBS De Hobbitstee samen met de ouders en de leerlingen blijven werken aan het optimaliseren van ons pedagogisch klimaat.

Binnen de gouden driehoek ouders-leerling-school dienen we allen eenzelfde doel: dat álle leerlingen zich veilig voelen op school en zich optimaal kunnen ontwikkelen, zowel thuis als op school tot sociaal competente persoonlijkheden. Jaarlijks voorzien wij in een informatiebijeenkomst voor de ouders waarin wij ons beleid sociale veiligheid toelichten.